

Quæ cum ita sint: querenda causa est atque reddenda: quare damnantur animæ, quæ novæ creantur singulis quibuslibet nascentibus: si præter Christi sacramentum parvuli moriantur. Damnari enim eas si sic de corpore exierint: & sancta scriptura, & sancta testis est Ecclesia. Unde & illa de animarum novarum creatione sententia, si hanc fidem fundatissimam non oppugnat, sit & mea: si oppugnat, non sit & tua.

Nolo mihi dicatur pro hac sententia debere accipi quod scriptum est: Qui finxit spiritum hominis in ipso, & qui finxit figillatim corda eorum. Aliquid fortissimum atque invictissimum requirendum est: quod nos non cogat, Deum credere ullarum animarum sine culpa aliqua damnatorem. Nam vel tantundem valet, vel plus est forsitan creare quam fingere: & tamen scriptum est: Cor mundum crea in me Deus.

Nec ideo putari potest anima hoc loco optare se fieri priusquam aliquid esset. Sicut ergo jam existens creatur innovatioe iustitiæ, sic jam existens fingitur confirmatione doctrinæ. Nec illud quod in Ecclesiastica scriptum est: Tunc convertetur in terram pulvis sicut fuit: & spiritus revertetur ad Dominum, qui dedit illum: istam confirmat sententiam, quam volumus esse nostram. Plus enim hoc suffragatur eis qui ex una putant omnes esse animas. Nam sicut convertitur, inquit, pulvis in terram sicut fuit: & tamen caro, de qua hoc dictum est, ad hominem non revertitur, ex quo propagata est: sed ad terram, unde primus homo factus est: sic & spiritus ex illius unius spiritu propagatus, non tamen ad eum revertitur, sed ad Dominum à quo illi datus est.

Verum quia hoc testimonium ita pro istis sonat: ut non omnimodo huic opinioni, quam defendi volo, videatur esse contrarium: admonendam tantum credidi prudentiam tuam: ne talibus testimoniis ex his angustis me coneris erudere. Nam licet nemo faciat optando, ut verum sit, quod verum non est: tamen si fieri posset optarem, ut hac sententia vera esset, sicut opto: ut si vera esset, abs te liquidissime atque invictissime defendatur.

Hæc autem difficultas etiam illos sequitur: qui jam existentes alibi animas, & ab initio divinorum operum præparatas, à Deo mitti opinantur in corpora. Nam & ab his hoc idem queritur: si animæ inculpate obedientes veniunt quo mittuntur: cur in parvulis, si non baptizati vitam istam finierint, puniuntur? Eadem, profus in utraque sententia difficultas est. Illi sibi videntur de hac facilius exire questione: qui animas asseverant pro meritis vitæ prioris, singulas singulis corporibus implicari. Hoc enim putant esse in Adam morti, in carne scilicet, quæ propagata est ex Adam, supplicia pendere: à quo reatu, inquit, gratia Christi liberat pusillos cum magnis. Hoc quidem recte, veraciter, optimeque, quod gratia Christi liberat à reatu peccatorum pusillos cum magnis.

Sed in alia superiore vita peccare animas, & inde præcipitari in carceres carnos, non credo, non acquiesco, non consentio. Primo, quoniam nescio per quos circuitus fieri id aiunt isti: ut post nescio quanta volumina sæculorum iterum ad istam sarcinam corruptibilem carnis, & supplicia pendenda redeundum sit: qua opinione quid horribilius cogitari possit ignoro. Deinde quis tandem justus defunctus est, de quo non, si isti vera dicunt, solliciti esse debeamus, ne in sinu Abraham peccans in flammis illius divitis deiciatur? Cur enim non & post hoc corpus peccati possit, si & ante potuit? Postremo & longe aliud est in Adam peccasse. Unde dicit Apostolus: In quo omnes peccaverunt: & aliud est extra Adam, nescio ubi peccasse: & ideo in Adam, id est, in carnem quæ ex Adam propagata est, tanquam in carcerem tradi.

Illam vero opinionem, quod ex una fiant omnes animæ: nec discutere volo nisi necesse sit. Atque utinam ista de qua nunc agimus, si vera est, sic abs te defendatur: ut hic jam necesse non sit. Quamvis autem desiderem, rogem, votis ardentibus exoptem & expetam: ut per te mihi Dominus huius rei auferat ignorantiam: tamen si, quod absit, minime meruero, patientiam mihi petam à Domino Deo nostro: in quem sic credimus: ut si aliqua nobis non aperiat etiam pusillantibus, nullo modo adversus eum murmurare debeamus. Meminerimus ipsius Apostolis dictum: Multa habeo vobis dicere: sed non potestis illa portare modo: in his quantum ad me attinet etiam hoc deputem. Nec qui hoc sciam me indignè indignum: ne hoc ipso etiam convincar indignior. Mul-

ta enim alia similiter nescio, quæ commemorare vel enumerare non possum: & hoc tolerabiliter ignorarem, nisi me uterem ne aliqua istarum opinionum contra illud quod firmissima fide retinemus, incautis obreperet mentibus. Sed antequam sciam, quam eorum potius eligenda sit: hoc me non temere sentire profiteor, eam quæ vera est non adversari robustissimæ ac fundatissimæ fidei, qua Christi Ecclesia nec parvulos homines recentissime natos à damnatione credit, nisi per gratiam nominis Christi, quam in suis sacramentis commendavit posse, liberari.

AUGUSTINUS AD OPTATUM Episcopum, de origine animarum.

QUAMVIS tuæ sanctitatis nullas ad me ipsum datas acceperim literas: tamen quia illæ quas ad Mauritianum Cæsariensem misisti, me apud Cæsaream præsentem invenerunt, quo nos iuncta nobis à venerabili Papa Zosimo Apostolica sedis Episcopo Ecclesiastica necessitas traxerat: factum est, ut ea quæ scripsisti, etiam ipse perlegerem, tradente mihi eandem Epistolam tuam famulo Dei sancto Renato, in Christo nobis fratre charissimo, quo petente, & mihi licet aliis occupato vehementer instante, ad ea sum respondere compellus.

Accessit hæc etiam alterius sancti & debito cum honore nominandi fratris nostri, & quantum ab illo comperi necessarii tui Murensis, cum in suprascripto oppido remoraremur adventus, qui mihi recitavit etiam sibi missas de hac re literas venerationis tuæ, & me de hac ipsa questione consuluit, ut quid inde sentirem, vel meis, vel suis scriptis ad te faceret pervenire: utrum scilicet animæ, ut corpora propagatione nascentur, sintque ex illa una, quæ primo homini creata est: an creator omnipotens, qui utique utque nunc operatur, sine ulla propagatione novas faciat singulis & proprias.

De qua re antequam admeam aliquid sinceritatem tuam, scire te volo in tam multis opusculis meis nunquam me fuisse perausum de hac questione definitam profiteri sententiam, & impudenter referre in literas alios informando, quod à me non fuerit explicatum.

Quarum autem rerum atque causarum consideratione permovear, ut in neutram assertionem meam inclinari assensus, sed sic adhuc inter utramque discerptem, nimis longum est hanc Epistolam exponere: nec tam necessarium, ut hoc omisso non possit de hac questione quod satis est disputari: & si non ad auferendam cunctationem: certè ad cavendam temeritatem. Illud enim ubi vel maxime fides Christiana consistit, quod per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Sicut enim in Adam omnes moriuntur: ita & in Christo omnes vivificabuntur: & quod per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt: & quod iudicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in omnes homines in justificationem vitæ, & si qua alia testimonia declarant, neminem nasci ex Adam, nisi vinculo delicti & damnationis obstrictum: neminemque inde liberari, nisi renascendo per Christum, tam inconcusse tenere debemus: ut sciamus qui hoc negaverit, nullo modo ad fidem Christi, & ad eam quæ per Christum datur pusillis & magnis Dei gratiam pertinere.

Unde si origo animæ lateat, dum tamen redemptio clareat, periculum non est. Neque enim in Christum credimus ut nascamur, sed ut renascamur, quomodoque nati fuerimus. Hactenus autem dicimus, sine periculo latere animæ originem: ut non tamen eam partem Dei esse credamus, sed creaturam: nec de Deo natam, sed ab illo factam, atque in eius genus adoptandam, mirabili dignatione gratiæ, non parvili dignitate naturæ: nec eam corpus esse, sed spiritum: nec creatorem esse, sed creatum: nec ideo venisse in hoc corpus corruptibile quo gravatur, quod illuc eam vitæ in celestibus vel in quibuslibet aliis mundi partibus, antea male gesta merita compulerunt: nondum enim natos Apostolos, cum de Rebecca geminis loqueretur, nihil egisse dicit boni vel mali: ut nullis ex operibus quibus alter non distinguebatur ab altero, sed ex vocante diceretur, minori servitium esse majorem.

His ergo firmissime constitutis, si tam recundum atque

abditum est in occultis operibus Dei, ut nec scripturarum divinarum manifesto eloquio declararet: utrum propterea nihil boni vel mali, nondum nati egisse credendi sint, quia non ex aliis propagatas, sed mox ex nihilo creatas animas singuli accipiunt? An quia cum essent originaliter in parentibus, adhuc ipsi nulli erant, qui suas & proprias vitas agerent? Illa tamen sit fides salva, qua credimus nullum hominem sine majoris sive parvulæ quamlibet & recentis ætatis, liberari à contagio mortis antiquæ, & obligatione peccati quod prima nativitate contraxit, nisi per unum mediatorem Dei & hominum, hominem Christum Jesum. Cujus hominis ejusdemque Dei saluberrima fide, etiam illi iusti facti sunt salvi, qui prius quam veniret in carne, crederunt in carne venturum. Eadem namque fides est nostra & illorum: quoniam hoc illi crederent futurum, quod nos credimus factum. Unde dicit Apostolus Paulus: Habentes autem eundem spiritum fidei, secundum quod scriptum est: Credidi propter quod locutus sum: & nos credimus, propter quod & loquimur. Si ergo eundem spiritum fidei & illi habebant qui venturum in carne Christum prænuñciaverunt, quem etiam illi qui eum venisse nunciarunt, sacramenta esse potuerunt pro temporum diversitate diversa: ad unitatem tamen ejusdem fidei concordissime recurrentia. Scripsum est in actibus Apostolorum, loquente Apostolo Petro: Nunc ergo quid tentatis Deum imponere jugum super colla discipulorum: quod neque patres nostri, neque nos potuimus portare? Sed per gratiam Domini Jesu credimus salvos nos fieri, quemadmodum & illi.

Si ergo & illi, id est, patres portare jugum veteris legis non valentes, per gratiam Domini Jesu salvos se fieri crederunt: manifestum est, quod hæc gratia etiam antiquos iustos vivere fecit ex fide. Iustus enim ex fide vivit. Lex autem subintravit ut abundaret delictum, & superabundaret gratia, per quam sanaretur delicti abundantia. Si enim data esset lex que posset vivificare: omnino ex lege esset iustitia. Cui tamen bono lex data fit, consequenter adiunxit, dicens: Sed conclusit scriptura omnia sub peccato: ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Danda itaque fuerat lex, quæ manifestius sibi ipsum ostenderet hominem, ne superbus animus humanus à se ipso se posse esse iustum putaret: & ignorans Dei iustitiam, id est, quæ homini ex Deo est, & suam volens constituere, id est, quasi suis viribus partem: iustitiæ Dei subiectus non fieret. Oportebat itaque ut addito mandato cuius vox est: non concupiscas, superbo peccatori etiam prævaricationis crimen accederet, atque ita gratiam medicinæ non sanata per legem, sed convicta infirmitas quereretur.

Proinde cum omnes iusti, hoc est veraces Dei cultores, sive ante incarnationem, sive post incarnationem Christi, nec vixerint, nec vivant, nisi ex fide incarnationis Christi, in quo est gratiæ plenitudo: profecto quod scriptum est, non esse aliud nomen sub celo, in quo oporteat salvos fieri nos: ex illo tempore valet ad salvandum genus humanum ex quo in Adam vitium est. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur: quia sicut in regno mortis nemo sine Adam: ita in regno vitæ nemo sine Christo. Sicut per Adam omnes iniusti: ita per Christum omnes iusti homines. Sicut per Adam omnes mortales in pena facti sunt filii sæculi: ita & per Christum omnes immortales in gratia fiunt Filii Dei. Cur autem creantur etiam illi quos creator præcæsit ad damnationem non ad gratiam pertinere: beatus Apostolus tanto succinctiori brevitate, quanto majori autoritate commemorat. Deum enim dicit, volentem ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, atulisse in multa patientia vasa iræ, quæ perfecta sunt in perditionem: & ut notas faceret divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quem superius dixerat tanquam figulum lutū ex eadem massa facere alius vas in honorem, aliud in contumeliam.

Merito autem videretur injustum, quod sunt inde vasa iræ ad perditionem: si non esset ipsa universa ex Adam massa damnata. Quod ergo sunt inde nascendo vasa iræ, pertinet ad debitam pœnam: quod autem sunt renascendo vasa misericordiæ, pertinet ad indebitam gratiam. Ostendit ergo Deus iram suam, non utique animi perturbationem, sicut est quæ ira hominis nuncupatur, sed iustam fixamque vindictam: quæ de stirpe inobediencie ducitur, propago peccati atque supplicii. Et homo natus ex muliere, sicut in libro Job scriptum est, brevis est vitæ, & plenus iracundiæ. Eius enim rei vas est, quia plenus est: unde ira vasa dicitur. Ostendit & potentiam suam qua bene utitur etiam in aliis,

multa illis naturalia & temporalia bona largiens, eorumque malitiam ad exercendos, & comparatione admonendos bonos accommodans: ut in eis discant agere gratias Deo, quod ab eis non suis meritis, qui in eadem massa paria fuerint, sed in illius misericordie discreti sunt. Quod maxime apparet in parvulis: de quibus cum per Christi gratiam renascentur, & istam vitam in illa tenera ætate finientes, in æternam transeunt & beatam: dici non potest, quod libero discernuntur arbitrio ab aliis infantibus, qui sine hac gratia in ipsius masse damnatione moriuntur.

Si autem hi soli crearentur ex Adam qui essent per gratiam recreandi: & præter illos qui in Dei filios adoptantur, nulli alii homines nascerentur, lateret beneficium quod donaretur ingratissimè: quia nullis ex eadem damnabili stirpe venientibus debitum supplicium redderetur. Cum vero atulit in multa patientia vasa iræ, quæ perfecta sunt in perditionem, non solum ostendit iram, & demonstravit potentiam suam, redhibendo vindictam, & bene utendo non bonis: sed etiam notas fecit divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiæ. Ita enim quid sibi præstetur, dicit gratis justificatus: dum non suo merito, sed gloria largissimæ Dei misericordiæ discernitur à damnato, cum quo eadem iustitia fuerat & ipse damnandus. Tam multos autem creando nasci voluit quos ad suam gratiam non pertinere præcævit: ut multitudo innumerabili plures sint eis quos in regni sui gloriam filios promissionis prædefinire dignatus est: ut etiam ipsa rectorum multitudinem ostenderetur, quam nullius momenti sit apud Deum iustum, quantalibet numerositas iustissime damnatorum.

Atque ut hinc quoque intelligant, qui ex ipsa damnatione redimuntur, hoc fuisse debitum massæ illi universe, quod tam magnæ parti ejus redditum cerneant: non solum in eis qui originali peccato multa addunt malevolentatis arbitrio: verum etiam in tam multis parvulis, qui tantummodo vinculo peccati originalis obstricti sine gratia mediatoris ex hac luce rapiuntur. Tota quippe ista massa iustæ damnationis reciperet debitum, nisi ex ea faceret, non solum iustus, sed etiam misericors figulus, alia vasa in honorem secundum gratiam, non secundum debitum: dum & parvulis subvenit: quorum nulla merita dici possunt: & majores prævenit, ut habere aliqua merita possint.

Quæ cum ita sint, si assertio tua non eo tendit, ut novas animas dicas, propter innocentiam novitatis suæ antequam ad peccandum libero utantur arbitrio damnationi originali obnoxias esse non posse: sed eas fide Catholica confiteris, etiam si in illa tenera ætate de corpore exierint in damnationem perditionis ituras: nisi sacramento mediatoris qui venit quærere & salvum facere quod perierat liberentur: quare ubi, vel unde, vel quando ceperint damnationis meritum habere si novæ sunt: ita sane ut Deum non facias, nec aliquam creaturam quam condidit Deus, vel peccati earum, vel innocentium damnationis autorem. Et si inveneris quod te ad monui quærere, quod ipse fateor adhuc non inveni, defende quantum potes, atque asserere animarum infantium ejusmodi esse novitatem, ut nulla propagatione ducantur: & nobiscum quod inveneris fraterna dilectione communica.

Si autem non inveneris, quare, vel quando, vel quomodo fiant animæ infantium peccatrices, & nihil in se ipsis habentes malitiæ à quo cogantur ex Adam trahere unde damnentur, cum eas credas non ex illa prima peccatrice propagatas, sed novas atque infantes includi carne peccati. Nec sic tam temere in aliam sententiam tua deficeatur assensus, ut eas ex illa una credas propagandum traduci, ne forte alius invenire possit, quod ipse non possis, ut aliquando invenias, quod nunc non poteris.

Nam & illi qui animas ex illa una propagari asserunt quam Deus primo homini dedit: atque ita eas ex parentibus trahi dicunt, si Tertulliani opinionem sequuntur, profecto eas non spiritus, sed corpora esse contendunt: & corpulentis feminibus exoriri. Quo perversius quid dici potest? Neque hoc Tertullianum somniasse mirandum est, qui etiam ipsum creatorem Deum non esse, nisi corpus opinatur. Qua demencia repulsa à corde & ore Christiano, quisquis animam sicuti est non esse corpus, sed spiritum confiteretur, & tamen in filios ex parentibus duci: in eo quidem nullis coarctatur angustiis, quod omnes animas etiam parvulorum quos Ecclesia non utique in falsa, sed in vera peccatorum remissione baptizat: vera fides prædicat trahere originale peccatum, propria primi hominis voluntate commissum: & in omnes